

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ЛАБОРАТОРІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

USING ONLINE LABORATORIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE

Стаття присвячена аналізу способів використання онлайн лабораторій у викладанні іноземної мови. У роботі окреслені поняття змішаного навчання, електронного навчання та онлайн лабораторії, визначено труднощі застосування онлайн лабораторії під час викладання іноземної мови, з'ясовано особливості впровадження інтерактивних технологій у процес навчання та встановлено специфіку використання онлайн лабораторії для домашнього завдання. У статті розглянуто різноманітні способи використання технологій для проведення занять: інтерактивні дошки, YouTube відео, Skype, соціальні мережі, блоги. Основний зміст дослідження становить аналіз особливостей, що характеризують використання онлайн лабораторій, а саме: розвиток знань та впровадження інформації, заохочення та керівництво студентами, реєстрація інформації про виконання завдань студентами та їх автоматична оцінка, постійне оновлення матеріалів. Виявлено, що є кілька переваг і недоліків використання онлайн лабораторії у викладанні іноземної мови. Перевагами є використання студентами нового для них способу навчання, що робить завдання в лабораторії цікавими, виконання завдання через мобільні телефони, змога прослідкувати прогрес кожного студента та його слабкі сторони, які не завжди можна визначити в процесі аудиторного заняття, також прослуховуючи запис вимови кожного студента, можна оцінити кожного студента окремо та отримати зворотний зв'язок. Головними недоліками використання онлайн лабораторій на заняттях з іноземної мови є важливість уточнення цілей курсу і ролі лабораторії в досягненні цих цілей, також апаратне та програмне забезпечення може призвести до збоїв у роботі комп'ютера та знизити роботу комп'ютерних систем, необхідність додаткових інструкцій у використанні лабораторії, розуміння, що онлайн лабораторія є невід'ємною частиною аудиторного навчання, але не є його альтернативою.

Ключові слова: змішане навчання, електронне навчання, онлайн лабораторія, новітні технології навчання, домашнє завдання онлайн.

The article is devoted to the analysis of ways of using online laboratories in teaching foreign language. The concepts of blended learning, e-learning and online laboratory are outlined, the difficulties of using the online laboratory during teaching a foreign language are defined, the peculiarities of the introduction of interactive technologies into the learning process and the specifics of using the online laboratory for homework are determined. The article discusses various ways to use technologies for classes: interactive whiteboards, YouTube videos, Skype, social networks, blogs. The main content of the study is an analysis of the features that characterize the use of online laboratories, such as: the development of knowledge and information, the promotion and management of students, the registration of information about the performance of tasks by students and their evaluation automatically, continuous updating of materials. It has been found that there are several advantages and disadvantages of using the online laboratory in teaching foreign languages. The advantages are the use by students of a new learning method for them, which makes tasks in the lab interesting, completing the tasks through mobile phones, the ability to follow the progress of each student and follow their weak points, which are not always possible to determine during the classroom lessons, also while listening to the recording of each student pronunciation it is possible to evaluate each student separately and give feedbacks. The main disadvantages of using online labs in foreign language classes are to clarify the course objectives and the role of the laboratory in achieving these goals, as well as hardware and software can lead to computer malfunctioning and reduce the work of computer systems, the need for additional instructions for the use of the laboratory, understanding that an online lab is an integral part of classroom learning, but is not an alternative to it. **Key words:** blended learning, e-learning, online laboratory, advanced learning technologies, online homework.

UDC 378:377(477)

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-13-2-45>

Шафігуліна В.О.,
викладач кафедри філології,
перекладу та мовної комунікації
Національної академії
Національної гвардії України

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Технології є невід'ємною частиною нашого життя. Методика викладання іноземної мови також зазнала значних змін із технологічним прогресом. Традиційні методи оволодіння іноземною мовою не були повністю спрямовані на отримання практичних навичок. Такі новітні технології, як інтернет, блоги, інтерактивні дошки, заохочують людей до вивчення мови та роблять цей процес цікавішим.

З плином століть викладання іноземної мови значно змінилось. Коли англійська мова тільки почала бути шкільним предметом, вона була обов'язком і ціллю її вивчення було складання іспиту, а не отримання практичних навичок. Тоді і з'явився «перекладацько-граматичний метод»,

використовуючи який, викладач пояснював англійські слова рідною мовою. Багато інших методів також використовувалось (білінгвальний метод, прямий метод, аудіолінгвальний, структурний підхід і ситуативне навчання, комунікативна методика навчання і т.д.), але жоден метод не вважався ідеальним. Нині навчальні заклади більше не можуть просто передавати певну інформацію від учителя учню за певний проміжок часу, вони мають робити можливим оволодіння знаннями та навичками, а також стимулювати навчання протягом життя.

Отже, це є обов'язком викладача відповідати вимогам сучасного суспільства, а сучасне суспільство вимагає високого рівня оволодіння іноземною

мовою, для чого потрібне застосування інноваційних технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливий внесок у вивчення поняття змішаного навчання та його застосування на заняттях з іноземної мови внесли такі вчені, як А. Фоміна, Д. Харісон, Г. Чередніченко. В контексті змішаного навчання також розглядаються проблеми онлайн навчання. Питаннями використання онлайн навчання займаються Б. Коллінс, І. Гонг та багато інших. В Україні предметне поле досліджень у рамках проблематики «електронного навчання» розробляють у різнопланових працях Я. Сікора, Г. Ткачук та ін. Водночас необхідно зазначити, що теоретичні та практичні питання, які стосуються впливу електронного навчання, зокрема онлайн лабораторій, на результативність вивчення іноземної мови є мало дослідженими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На тлі появи нової форми навчання не досить вивченим виявилось використання онлайн навчання, зокрема онлайн лабораторій у викладанні іноземної мови. Цим пояснюється необхідність аналізу всіх переваг та недоліків впровадження лабораторій у заняття з іноземної мови.

Метою статті є охарактеризувати місце онлайн лабораторії у процесі оволодіння іноземною мовою, проаналізувати способи використання лабораторії на заняттях, виявити переваги і недоліки такого способу навчання.

Виклад основного матеріалу. Традиційні форми навчання змінювались через інтеграцію електронного навчання. Електронне навчання – це різноманітні технології, що допомагають креативним викладачам створювати реальні ситуації практичного застосування мови. Такі ситуації створюються для того, щоб зробити навчання для студентів цікавим, мотивуючим та важливим.

З цією метою викладачі і почали використовувати змішане навчання. Змішане навчання (Blended learning) – це концепція, яка включає в себе формування навчального процесу, що містить як аудиторну роботу, так і викладання за підтримки ІКТ [7, с. 230]. Змішане навчання включає в себе:

а) *аудиторну роботу*, тобто змішане навчання забезпечує простір для традиційного навчального заняття, у студентів є достатньо часу для взаємодії зі своїми викладачами і таким чином вони впливають на їхні особистість, поведінку і цінності;

б) *групову дискусію та обмін ідеями*: добре продумані стратегії дають учням змогу обговорювати зі своїми товаришами різні аспекти курсу та обмінюватись ідеями. Це допомагає розвивати впевненість у студентів і розвивати навички ефективного спілкування;

в) *віртуальний клас* – це дає студентові змогу навчатись у будь-якому місці, в будь-який час [7, с. 232].

Деякі практикуючі фахівці в галузі змішаного навчання турбуються про відповідний розподіл часу між традиційним викладанням і продовженням навчання за межами класу за допомогою мобільних та онлайн технологій. Важливо знайти правильне поєднання, яке задовольняє потреби кожного студента.

На заняттях з іноземної мови використовуються різноманітні технології. Однією з таких технологій є інтернет – джерело автентичного матеріалу для вивчення іноземної мови та джерело отримання інформації у вигляді статей, курсів, конференцій, вебінарів. Викладач може надсилати завдання студентам через електронну пошту, а також проводити онлайн іспити. Батьки можуть переглянути роботу своїх дітей в інтернеті в будь-який час. Студенти можуть спільно працювати над проектами і готувати матеріали в інтернеті. YouTube відео можуть бути використані для поповнення словникового запасу, покращення англійської вимови тощо [3, с. 154]. Справжньою перевагою використання YouTube у навчанні англійської мови є те, що він пропонує автентичні приклади щоденної англійської мови, що використовуються звичайними людьми. Можна виконати різні види роботи, наприклад, викладач може показати студентам вибрану частину фільму і далі попросити їх розповісти решту фільму або кульмінацію фільму, це сприятиме їхній творчості, а також вимові. Викладач може також заздалегідь підготувати завдання до фрагментів фільму і попросити студентів виконати завдання під час перегляду фільмів. Такі завдання будуть корисними для підвищення їх навичок слухання та письма [3, с. 177].

Використання Skype надає необмежені можливості для викладачів та студентів для співпраці один з одним у будь-якій точці світу. Програма надає величезні можливості для студентів спілкуватися із студентами інших країн, щоб практикувати свої мовні навички [3, с. 182].

Також як інструмент онлайн-освітніх технологій вплив соціальних мереж для залучення студентів до навчальних концепцій не обмежений. Сучасна молодь значну частину свого життя проводить у соціальних мережах, тому використання їх із метою оволодіння іноземною мовою може виявитись мотивуючим для студентів. Із розвитком технологій студенти можуть проводити опитування в інтернеті. Ви можете дати студентам тему, а потім дати завдання провести онлайн-опитування. Опитування може стосуватися будь-якої теми, а студенти можуть проводити опитування зі своїми друзями за допомогою вебсайтів соціальних мереж [5, с. 132].

Інтерактивні дошки – гарна заміна традиційних дошок, оскільки вони надають студентам змогу показати все, що можна представити на робочому столі комп'ютера. Дошки допомагають вчителям використовувати підхід, орієнтований на студента. За допомогою такої дошки викладачі можуть поєднувати відео-, аудіо-, вебперегляд і обробку текстів, щоб навчати студентів інтерактивно. Вчитель може використовувати дошку для підвищення мовних навичок учнів методом гри [5, с. 142].

Викладач може змотивувати своїх студентів до вивчення мови ще в один спосіб – через подкасти. Подкаст – це серія цифрових мультимедійних файлів, які поширюються через інтернет за допомогою каналів. Використовувати подкасти у класі дуже легко. Викладач може вибрати, наприклад, канали новин, через які студент також може навчитися правильно використовувати інтонацію і наголос [3, с. 197].

Блоги стають дедалі популярнішими, особливо в області освіти, оскільки вони є відмінним способом для обміну інформацією та створення дискусії. Замість підручників і традиційних методів, багато педагогів вважають за краще використовувати ці нові методи, щоб навчити студентів і набути досвіду з різними формами соціальних медіа [5, с. 157]. Створення блогу не є складним. Учитель має заохочувати студентів часто відвідувати блог із вивчення іноземної мови.

Оскільки англійська мова перетворилася на універсальну мову, її присутність і цінність у світі надзвичайно розширилися за останні десятиліття. Але якщо вчителі мови викладають так, як вони робили це раніше, то необхідні цілі вивчення англійської мови не можуть бути досягнуті в нинішньому глобальному сенсі. У минулому учні не отримували продуктивної, творчої та конструктивної діяльності для розвитку чотирьох мовних навичок. Зі зміною потреб часу технологія розвивається щодня. Ми живемо в ХХІ ст. і це епоха технологічного прогресу.

Інформаційні технології забезпечили інновації для впровадження штучного освітнього середовища за допомогою комп'ютерів. Онлайн навчання як вид освітньої технології забезпечує передове індивідуалізоване навчання, що чудово забезпечує освітні потреби і високий рівень гнучкості і свободи від обмежень часу і місця [1, с. 236]. Однією з найважливіших особливостей електронної реальності є легке і постійне оновлення матеріалу з метою досягнення об'єктивності та інтересу до навчання [2, с. 295]. Одним із видів онлайн навчання можна виокремити онлайн лабораторії. Ми виявили такі характеристики онлайн лабораторії:

- розвиток знань та впровадження інформації;
- заохочення та керівництво студентами;
- реєстрація інформації про виконання завдань студентами та їхня автоматична оцінка;

– постійне оновлення матеріалів.

Невирішеним залишається питання про ефективність онлайн навчання, зокрема онлайн лабораторій. Для ефективного використання нових технологій викладачі мають зробити крок назад і зосередитися на деяких базових педагогічних вимогах. Є кілька можливих причин використання онлайн-завдань у навчанні іноземної мови. Одне з обґрунтованих міркувань полягає в тому, що лінгвістичний характер спілкування в інтернеті є бажаним для сприяння вивчення мови. Було встановлено, наприклад, що електронний дискурс має тенденцію бути більш лексично і синтаксично складним, ніж усний дискурс [1, с. 181], і має широкий спектр мовних функцій, корисних для вивчення мови. Інша можлива причина полягає в тому, що вона може підвищити мотивацію студентів [4, с. 355], навчання навичок роботи на комп'ютері має важливе значення для майбутнього успіху студентів; ця причина свідчить, що не тільки питання використання інтернету для вивчення англійської мови, а й вивчення англійської мови, щоб мати змогу гарно працювати в інтернеті.

Є кілька чітких переваг і недоліків використання онлайн лабораторії у викладанні іноземної мови. Безперечною перевагою є використання студентами нової для них частини навчання, що робить завдання в лабораторії цікавими, також вони можуть виконувати завдання через свої мобільні телефони, що уможлиблює виконання завдання незалежно від того, чи можна виділити час на виконання завдань. Лабораторія дає змогу прослідкувати прогрес кожного студента та прослідкувати його слабкі сторони, які не завжди можливо визначити в процесі аудиторного заняття, також, прослуховуючи запис вимови кожного студента, можна оцінити кожного студента окремо. Ще однією перевагою є зворотний зв'язок, бо студент може зазначити, які проблеми у нього виникли під час виконання завдань або засвоєння та розуміння певної теми, просто надіславши повідомлення в лабораторії, що дає викладачу змогу розуміти повну картину прогресу студентів за певною темою.

Головною проблемою використання онлайн лабораторій на заняттях з іноземної мови є відповідність меті та завданням курсу. Оскільки є багато способів інтеграції інтернету в навчальні заняття, для викладача важливо з'ясувати свої цілі. Якщо безпосередня мета полягає у створенні певного мовного середовища для студентів, викладач має ще раз розглянути, які типи мовного досвіду будуть корисними і, відповідно, структурувати комп'ютерну діяльність. Уточнення цілей курсу є важливим першим кроком до успішного використання онлайн лабораторії. Результативність діяльності в класі може залежати від планування комп'ютерної лабораторії, а також від студентів, які знаходять

комп'ютери поза класом, щоб продовжити свою діяльність. Апаратне та програмне забезпечення може призвести до збоїв у роботі комп'ютера та знизити роботу комп'ютерних систем. Розклад студентів може не дозволити їм повернутися до комп'ютерної лабораторії в той час, коли доступні комп'ютери, для виконання своїх завдань. Жодна з цих потенційних проблем не означає, що онлайн лабораторії не мають використовуватися. Але, намагаючись інтегрувати навчання в режимі онлайн, краще не бути надто амбіційним. Ситуація, яка завдає як студентам, так і викладачам технічних труднощів, навряд чи принесе бажані результати. Краще починати з малого і створювати види діяльності, які мають пряме призначення і добре інтегровані в цілі курсу. Якщо ця діяльність виявиться успішною, ви можете інтегрувати такий вид діяльності і спробувати зробити більш амбіційний план наступного семестру. Зважаючи на труднощі, які можуть виникнути в процесі використання онлайн лабораторій, викладачі мають надавати підтримку, щоб не перетворити інтерактивний вид діяльності на ненависний обов'язок. Така підтримка може мати різні форми: створення детальних роздаткових матеріалів, коли особиста допомога вчителя недоступна; створення технологічних тренінгових занять у розкладі занять не тільки на початку, а й на постійній основі. Онлайн лабораторія вважається невід'ємною частиною аудиторного навчання, але не є його альтернативою.

Приклад використання онлайн лабораторії проілюструє попередню інформацію. На заняттях із дисципліни «Основна іноземна мова» застосовувалась онлайн лабораторія "My English Lab". Діяльність була ретельно побудована навколо цілей курсу, які мали дати студентам досвід у виконанні всіх завдань у комп'ютерній мережі, можливості для зворотного зв'язку від вчителя.

Студенти першого року навчання, які працювали з лабораторією впродовж року, зауважують: «завдання навчальної лабораторії були цікавими та мотивуючими», «завдання навчальної лабораторії допомогли засвоїти матеріал курсу», «завдання були легкими у виконанні та зрозумілими», «у порівнянні з підручником, я зміг краще зрозуміти матеріал», «я мав технічні труднощі, коли намагався виконати завдання в онлайн лабораторії», «навчальний матеріал лабораторії відповідав моїм потребам», «я б рекомендував використовувати онлайн лабораторії на заняттях з іноземної мови».

Онлайн лабораторія може використовуватись для виконання домашнього завдання. Багато викладачів розглядають домашнє завдання як необхідне закріплення матеріалу. Незалежно від

того, чи використовується вона для практики, підкріплення старого матеріалу або як вступ до нових тем, традиційно вважається, що домашня робота займає дуже важливе місце в навчанні студентів. В епоху сучасних технологій необхідно оновити концепцію домашнього завдання [6, с. 290]. Цікавим способом підвищення інтересу до виконання домашнього завдання може бути онлайн-завдання.

Дуже корисною виявилась лабораторія для проведення підсумкових занять. Перевагами лабораторії в перевірці успішності засвоєння матеріалу є наявність підсумкових тестів у лабораторії, а це суттєво економить час викладачеві та уможлиблює оцінювання студентів у день підсумкового контролю.

Висновки. Отже, вплив онлайн лабораторій на академічну успішність вивчався шляхом порівняння оцінок за результатами виконання завдань. Ці завдання вимагали використання матеріалу за темою заняття для застосування під час виконання завдань на читання, слухання, запис вимови слів за темою заняття, перегляд відео та завдання за ними, граматичні та лексичні вправи.

Виявлено, що вибір мовних лабораторій або мереж навчання в класі також є хорошим способом закріпити матеріал. Такі лабораторії надають дуже різний досвід у традиційній системі викладання та вивчення мов, пропонуючи більш просунуті функції та функціональні можливості. Перспективою дослідження вважаємо більш детальний аналіз використання домашнього завдання онлайн під час оволодіння іноземною мовою.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Al-Shehri A. The effect of using the virtual labs in gaining the laboratory experiments skills, in biology course, to 3rd secondary school students. Umm Al-Qura University, 2009. 497 p.
2. Bonham S.W., Beichner R.J., Deardorff D.L. Online homework: Does it make a difference? *The Physics Teacher*. 2001. № 39. P. 293–296.
3. Collis B., Moonen J. Flexible Learning in a Digital World: Experiences and Expectations. London : Kogan Page Limited, 2008. 231 p.
4. Dodson J.R. The impact of online homework on class productivity. *Science Education International*. Vol. 25. P. 354–371.
5. Dudeney G., Hockly N. How to Teach English with Technology. Pearson Longman, 2008. 192 p.
6. Hong E., Wan M., Peng Y. Discrepancies between Students and Teachers Perceptions of Homework. *Journal of Advanced Academics*. 2011. № 22(2). P. 280–308.
7. Osguthorpe R.T., Graham C.R. Blended learning systems: definitions and directions. *Q. Rev. Distance Educ.* 2003. № 4(3). P. 227–234.